

BRIEVEN UIT DEN VREEMDE.

Aan boord van de „Batavier”,
's avonds 22 Juli 1933.

Zeer geachte Redactie,

Na de gloeiend heete dagen in Londen begroet ik met vreugde de koelte, die mijn kajuit binnenkomt en tracht onder haar weldoenden invloed mijn indrukken van het *derde internationale paedriatische congres* te ordenen. Immers, gij hebt mij gevraagd, u een brief „uit den vreemde” te schrijven; dus mag ik niet wachten tot Hollands kustlijn weer opdoemt. Ik leg mijn papieren op stapeltjes en tracht het ook mijn gedachten te doen, doch de wind speelt zijn spel met die vlinders en geestelijke stapeling mislukt door veelheid van indrukken. Dus moge eerst een etmaal verstrijken.

Thuis.

En nu de bezinning.

Zijn wij uit den lande van overzee teruggekomen met beter en dieper inzicht in verschillende problemen, is onze kennis belangrijk vermeerderd? Laat ik maar dadelijk bekennen, dat ik daarin — en ik geloof velen met mij — wat teleurgesteld ben. De keuze van de hoofdthematata; 1°. *The nature of allergy and its roll in diseases of children* en 2°. *The prophylaxis of milk-borne diseases* was blijkbaar niet heel gelukkig. De discussie kon niet zeer vruchtdragend zijn, omdat de daartoe uitgenoodigde sprekers de referaten niet van te voren hadden ontvangen, zoodat zij dus eigenlijk niet wisten, waarover zij moesten discussieeren. Op deze organisatiefout legde MONRAD (Kopenhagen) met recht den nadruk. Dan was het heel jammer, dat de groote hal niet donker gemaakt kon worden, zoodat daar van de vertooning van lichtbeelden niets terecht kwam en ten slotte waren er (voor ons Nederlanders eigenlijk alleen wat het Italiaansch betreft), linguïstische moeilijkheden. De Franschen verstonden meestal geen Duitsch en geen Engelsch; de Amerikanen geen Fransch. Dan ging men weg of zette een privé-conversatie met de burenen op, wat niet bijdroeg tot vruchtbare gedachtenwisseling. Zou Esperanto kunnen helpen? Ik vrees, dat het Esperanto uit New-York geheel anders zal klinken, dan dat uit Bologna. Hulde aan den Italiaan FRONTALI, die uitstekend Engelsch sprak.

Is onze schoolsche wijsheid dus niet zoo heel veel vermeerderd, toch heb ik van dit congres genoten om den goeden, beschaafden toon, die er heerschte, de onderlinge waardeering, waarvan de verschillende sprekers blijk gaven, de algeheele afwezigheid van dat kleineeren, vitten en hakketeeren, dat op sommige congressen niet van de lucht is. Zouden de woorden van den Rütli-Schwur „wir sind ein einziges Volk von Brüdern” nog toepasselijk kunnen zijn op de hedendaagsche geneeskundigen?

En dan — is eigenlijk niet de groote bekoring van een internationaal congres, dat men vele personen, wier werk men reeds jaren lang heeft bewonderd, van aangezicht tot aangezicht ziet, van stem tot stem hoort? Zij waren gekomen uit alle landen: uit Amerika, uit Australië, van de boorden der Middellandsche Zee en de oevers van de Bothnische Golf.

Het House of the British medical Association in Tavistocksquare, was beschikbaar gesteld voor het congres. Het is een aan drie zijden om een binnenplaats met mooi grasveld opgetrokken gebouw, dat onbepaalde mogelijkheden tot vergaderen biedt. Woensdagmiddag (19 Juli) had de eerste vergadering plaats, die der nationale comité's. Er werden enkele wijzigingen voorgesteld van de te Stockholm (1930) aangenomen regels en de plaats van het volgend congres (1936) bepaald.

De stemming was ten gunste van Rome en in de slotzitting werd dan ook SPOLVERINI tot aanstaand president gekozen. Op voorstel van het Britsch nationaal comité waren vice-presidenten in Londen: JUNDELL (Stockholm), COHEN (Brussel) en uw brieveschrijfster (Amsterdam). De laatste twee kleine mogendheden hebben die onderscheiding op hoogen prijs gesteld!

Donderdag, opening van het congres door den Hertog van York, een toespraak van den president (STILL) en een toespraak van den 86-jarigen sir THOMAS BARLOW, die in academic robes op het podium aanwezig was. Dat hij daverend werd toegeluicht, spreekt vanzelf. Het was aardig te hooren, met welke reverentie de Engelsche collegae over hem spraken.

Tot hoofdinleiders over het onderwerp „allergie” waren uitgenoodigd RICH (Baltimore), HAMBURGER (Weenen), PÉHU (Lyon) en WORINGER (Straatsburg). Op grond van zeer belangrijke laboratoriumproeven, die echter omstandigheden veronderstellen, zooals die in werkelijkheid niet worden aangetroffen, is RICH tot de opvatting gekomen:

1°. Dat immuniteit op drieërlei wijze van allergie kan worden gescheiden: a. doordat het mogelijk is actieve immuniteit te veroorzaken zonder daarmee gepaard gaande ontwikkeling van allergie; b. door passieve overdracht van immuniteit zonder gelijktijdige overdracht van allergie; c. door desensibilisatie. Als de allergie door een dezer methodes wordt buitengesloten, blijft de immuniteit tegen infecties bestaan.

2°. Dat de vermindering van den groei der bacterie in het immune lichaam, niet zooals algemeen wordt aangenomen, berust op een allergische ontsteking, maar primair op de werking van de immune antilichamen. Om de beide voornaamste kenmerken der immuniteit teweeg te brengen, namelijk de geremde woekering en de vernietiging van de bacteriën, is geen allergische ontsteking noodig.

3°. Dat allergie bereikt kan worden zonder immuniteit. Indien de eerste alleen tot stand komt, vermindert zij het weerstandsvermogen tegen infecties.

Men zal dus moeten zoeken naar volmaakter methodes van desensibilisatie, om daardoor de overgevoeligheid tegen infectie te verminderen. Dit geldt vooral voor tuberculose, waar de allergie verantwoordelijk moet worden gesteld voor het weefselverval en de ongewenschte constitutioneele verschijnselen.

HAMBURGER beschouwde het onderwerp van de klinische zijde: hij meent, dat de antitoxische zoowel als de anaphylactische allergie de oorzaak zijn van immuniteit tegen reïnfectie. Clinisch bruikbare, allergische reacties vindt men eigenlijk alleen bij tuberculose; echter ook het verbleekingsverschijnsel bij roodvonk is als zoodanig te beschouwen. De tuberculinereactie veroorlooft tot op zekere hoogte prognostische gevolgtrekkingen. Zij is slechts geheel betrouwbaar, als men met de steekreactie gaat tot 1 mgr.

Over de niet-infectieuse allergieën spraken PÉHU en WORINGER. Men kan deze opsporen door een onderzoek naar de overgevoeligheid van de huid, door het aantoonen van anti-lichamen in het bloed, door de reactie van PRAUSNITZ en KÜSTNER, door de complementbindingsmethode, door ingestie of suppressie van het allergeen en door haemo-cytologisch onderzoek. De sprekers hebben de evolutie der allergie in verschillende levensstijperken onderzocht; in het eerste levensjaar hebben vooral de trophallergenen een groote beteekenis, later meer de pneumallergenen, terwijl sommige allergenen slechts bij volwassenen werkzaam zijn. De allergie kan na de geboorte verkregen zijn, maar ook in utero worden verworven of erfelijk door de kiemcellen worden gegeven, in het laatste geval kan zij dan specifiek zijn, of slechts in den vorm van een erfelijk terrein bestaan. Maakt men gebruik van bovenvermelde moderne biologische methodes, dan blijkt het, dat een deel der verschijnselen, die men vroeger opvatte als te behooren tot de exsudatieve diathese en het neuro-arthritis, in werkelijkheid allergische symptomen zijn.

Bij de discussie werd vooral gesproken over den samenhang van tuberculose met erythema nodosum. Meer dan bij ons het geval is, schijnt in Engeland het erythema nodosum als allergische reactie op besmetting met streptococcen voor te komen. Persoonlijk zag ik dat nooit.

Donderdagmiddag in drie zalen sectievergaderingen. In de Hastings-Hall, waar ik den middag doorbracht, werd ik het meest getroffen door een voordracht van H. MAI (München), over het GURWITSCH-effect, de ultraviolette straling van het eigen lichaam. Het bloed van gezonde kinderen heeft mitogenetische straling; deze ont-

breekt bij dystrophieën, bij praematuritas en ook bij floride rachitis. Daarentegen is bij spasmophilie en bij genezende rachitis de straling zeer krachtig. En ten tweede, door de origineele wijze, waarop RUSKIN (New-York) ons het ontstaan van nephrosis door sinusitis uiteenzette, welker ontstaan zou berusten op een voortdurend groot verlies van nucleoproteïden langs den neus.

Vrijdagochtend is het thema: „de prophylaxis van door melk veroorzaakte ziekten”. Uitgenoodigde sprekers zijn PETERSSON (Stockholm), BESSAU (Berlijn), ALLARIA (Turijn), LEREBoullet (Parijs). De eerste bespreekt, op grond van eigen onderzoekingen, de infecties met humane en bovine tuberkelbacillen en met het micro-organisme van febris undulans. Het is waarschijnlijk niet juist, dat de bovine infecties in het algemeen onschuldiger zijn dan de humane.

Van BESSAU krijgen wij een voordracht over de beteekenis van de saprophyten voor de melk. De voornaamste daarvan zijn de colibacillen en wel bepaalde stammen. Normaliter zijn bij zuigelingen de maag en het bovenste gedeelte van den darm vrij van colibacillen; bij natuurlijke voeding is ook de dikke darm vrij, bij kunstmatige bijna nooit. Bij zuigelingen in de eerste levensweken kan de geheele tractus intestinalis, maar vooral de dikke darm, door ontsteking reageren op een bezetting met colibacillen (dikwijls exogeen en endogeen tot stand gekomen). Bij oudere zuigelingen zijn meestal slechts de maag en het bovenste deel van den darm er gevoelig voor. Al onze therapie bij enteritides zou volgens BESSAU ten slotte neerkomen op een remming van de coliflora.

De voordracht van ALLARIA (Turijn) bepaalde zich in hoofdzaak tot de pogingen goede en zuivere melk voor zuigelingen te verkrijgen. In Italië, ook in Frankrijk en Denemarken, is men zeer tevreden over de pasteurisatie van melk volgens STASSANO, waarbij een laagje melk niet dikker dan 1 mM. gedurende 12 tot 15 seconden loopt door de ruimte tusschen twee concentrische buizen en daarbij tot op 75° wordt verwarmd, vervolgens snel afgekoeld en gebotteld.

Ook LEREBoullet (Parijs) ging na, welke maatregelen ten opzichte van de melk genomen moeten worden op den langen weg van de producent, de koe, tot den consument, den zuigeling. Evenmin als de vorige spreker meent hij, dat ons streven moet zijn rauwe melk geschikt voor zuigelingenvoeding te verkrijgen.

Een reeks van sprekers, uitgenoodigd tot discussie, volgt. Het duizelt mij; ik wist niet, dat de kunstmatige voeding van zuigelingen zóó moeilijk was! Ik schaam mij bijna, in dezen brief te bekennen, dat ik eigenlijk altijd uitkom met gewone, onveranderde koemelk of karnemelk. Dan wordt er veel gesproken over eventuele bacteriën in room en in boter. Niemand weet precies, hoe het hiermee is gesteld. Een onzer landgenooten herinnert mij later aan het goede voorbeeld, dat de Nederlandsche Vereeniging voor Kindergeneeskunde gaf, toen zij onlangs een beoefenaar der veterinaire wetenschappen uitnoodigde, haar leden hiervan op de hoogte te stellen.

's Middags weer sectievergaderingen. De meesten onzer trachtten A. F. HESS te hooren (den schrijver van het mooie boek over *Rickets, Tetany and Osteomalacia*), over „the fate of the various antirachitics in the body”. Was de acoustiek slecht, de stem van den spreker te zacht, de warmte te drukkend? Ik weet het niet, maar ik moet het congresverslag afwachten, ik kan het gesprokene niet weergeven.

Zoo brak de Zaterdagmorgen aan, die weer geheel gewijd was aan sectievergaderingen en ik ben fortuinlijk geweest in mijn hernieuwde keuze van de Hastings-Hall. Wij kregen een achttal voordrachten op het gebied van het zenuwstelsel, die eigenlijk alle belangrijk waren en die ik in telegramstijl vermeld.

MONRAD (Kopenhagen): prognose en behandeling van de epilepsie. Prognose in de eerste levensjaren beter dan later. Moeilijkheid van de diagnose; het is vaak geen genuïne epilepsie. Geen bromiden in de behandeling, maar terugkeer tot het oude borax, ook luminal is goed.

STANLEY GRAHAM (Glasgow): aetiologie van stuipen bij kinderen onder de vier maanden. Een groot deel zou toch tetanie zijn op grond van den duidelijken

seizoeninvloed en den lagen kalkspiegel van het serum. De overige klinische verschijnselen van de tetanie ontbreken hierbij.

NOAH MORRIS (Glasgow): phosphorretentie en alcalose in de pathogenesis van infantiele tetanie. Niemand gelooft meer aan de alcalose, of, zooals de voorzitter NOEGGERATH het uitdrukte, wij wonen de begrafenis van de alcalosetheorie bij. Phosphorusretentie is belangrijk, maar vooral de gewijzigde verhouding tusschen calcium en phosphorus.

Mlle. DREYFUS SÉE (*Parijs*) legt den nadruk op het spasmophile element in asthma, is echter moeilijk verstaanbaar, zoodat de bewijsgronden mij ontgaan (verslag afwachten).

DUZAR (Pecs), die spreekt namens zijn assistent BARLA-SZABO JENÖ, vermeldt goede resultaten van de behandeling van de ziekte van HEINE-MEDIN met lyssavirus. De epidemie was echter blijkbaar licht; slechts in 10 pCt. der gevallen waren verlammingen van voorbijgaanden aard aanwezig.

Het glyocol bleek, naar de ervaringen van BECK (Tübingen), bij de dystrophia musculorum progressiva op kinderlijken leeftijd zeer weinig werkzaam, in tegenstelling met hetgeen bij volwassenen is vermeld.

ECKSTEIN (Düsseldorf) over encephalitis bij stofwisselingsziekten. 1°. zuigeling, icterus gravior, eerst hypo-, daarna hypertonie, aanvankelijk veel zweeten, adipositas, Parkinsonismus, overleden op den leeftijd van vijf maanden. Afwijkingen in het corpus LUYSI en in den ammonshoorn. 2°. twaalfjarig meisje met diabetes, coma, klinisch ontherseningstijfheid, pathologisch-anatomisch uitgebreide afwijkingen in cerebro.

Daarna dezelfde spreker over experimenteele onderzoeken van hersenbehandeling bij waterpokken. Intracerebrale inspuitingen bij apen met den inhoud van waterpokkenblaasjes, geen resultaat. Dezelfde proef met den inhoud van blaartjes van herpes zoster varicellosa: wel resultaat. Pathologisch-anatomisch: hetzelfde beeld met de groote, ontmergde plekken als SPIELMEYER bij een kind heeft gevonden. Slotsom: het is het virus van de waterpokken zelf, dat de encephalopathie geeft; het gaat hier niet om het activeeren van een reeds aanwezig virus.

Op dezen mooien ochtend volgde de slotzitting met het bekende ceremonieel. 's Middags kwamen wij samen in het Kinderziekenhuis in Great Ormond Street, waar een groote collectie „bijzondere gevallen”, ook uit andere ziekenhuizen was bijeengebracht. Zonder twijfel zeer interessant, maar toch een ietwat zielige vertooning, daar voor een groot deel ook de ouders der kinderen bij de demonstratie aanwezig waren. In afzonderlijke vertrekken waren belangrijke praeparaten te zien, onder andere beenderen van patiëntjes, bij welke BARLOW voor het eerst de diagnose van zijn ziekte stelde; ook was er een kniegewricht met beenarrosie van de ziekte van STILL (den voorzitter van het congres).

Nog een enkel woord over de “social functions”. Wij zijn in grootschen stijl ontvangen in The Royal College of Physicians, in The Goldsmith's Hall, door Lord and Lady DE WALDEN in hun patricische woning en na afloop van het diner op Vrijdag door de regeering in het Lancaster House.

Een historisch oogenblik was het, toen BARLOW aan dien maaltijd een heildronk uitbracht op STILL en deze laatste in zijn wederwoord zeide, dat hij die toespraak van niemand liever gehad zou hebben dan van sir THOMAS, zijn vereerden oudleermeester.

En daarna heeft uw briefschrijfster het gewaagd, aan sir THOMAS zijn handteekening op haar menu te verzoeken, dat zij als kostbare herinnering zal bewaren.

Collegialiter

CORNELIA DE LANGE.